

Únor 1948 — kvalitní předěl ve výstavbě ČSLA

Události před třiceti lety v únoru 1948 vešly do historie našich národů jako rozhodující, přímé a otevřené mocenské střetnutí o další vývoj Československa a tím i jeho místo ve třídně rozděleném světě.

Dělnická třída ve svazku s ostatními pracujícími pod vedením Komunistické strany Československa dosáhla rozhodného vítězství nad buržoazní reakcí a dovršila tak svůj zápas o politickou moc v naší zemi. Únorové vítězství pracujícího lidu v roce 1948 urychlilo vývoj čs. společnosti k socialismu a stalo se východiskem dalších závažných revolučních přeměn.

Zahraničně politicky přispěl Únor 1948 k upevnění spojení se Sovětským svazem a ostatními lidově demokratickými státy. Československo se definitivně začlenilo do nově vznikající světové socialistické soustavy a posílilo tak své mezinárodní postavení i obranyschopnost. Pokud jde o vnitřní vývoj, stal se Únor 1948 kvalitativním předělem pro všechny oblasti společenské činnosti, které jednoznačně přešly na socialistickou orientaci.

Únorové vítězství postavilo před dělnickou třídu a její marxisticko-leninskou stranu celou řadu mimořádně složitých teoretických i praktických otázek, které bylo nutné v zájmu revoluce řešit. Tvořící se nový socialistický stát měl před sebou nejen obrovské úkoly v oblasti politické, ekonomické a ideologické, ale i v oblasti zabezpečení obrany země před napadením imperialistickými státy. KSČ chápala otázku výstavby a ochrany socialismu v dialektické jednotě. Vycházelo z Leninova učení o obraně socialistické vlasti a z bohatých zkušeností prvního socialistického státu světa a krátce po únorových dnech přistoupila k budování ozbrojené socialistické

armády, jejíž součástí je socialistická armáda. KSČ tak respektovala leninskou tezi, že „Každá revoluce má cenu jen tehdy, jestliže se dovede bránit“. (Lenin V. I., Spisy 28, SNPL 1954, 121.)

Objektivní požadavek výstavby socialistické armády byl vyvolán nejen vnitropolitickým vývojem, ale také hlubokými změnami, které přivodil Únor 1948 v mezinárodním postavení Československa.

Výstavba čs. armády se tak Únem 1948 dostala do nového, rozhodujícího stadia a stala se neoddelitelnou součástí socialistického budování v Československu. Před KSČ vyvstala v této souvislosti řada praktických problémů, které bylo nutné teoreticky formulovat, objasnit a výstavbu čs. armády politicky a kádrově zabezpečit.

Novou orientaci k výstavbě armády socialistického typu určoval obsah základních dokumentů z poloviny roku 1948, jako první armádní rozkaz Klementa Gottwalda a na něj navazující prohlášení nové vlády Národní fronty.

V prvním armádním rozkaze presidenta republiky Klementa Gottwalda bylo mimo jiné uvedeno: „Únorovým vítězstvím lidu vstoupilo budování branné moci do rozhodujícího období. Naši snahou musí být vybudovat naprosto spolehlivou armádu, věrnou lidu, zcela oddanou lidově demokratickému řádu, vyspělou politicky, prodchnutou uvědomělou kázní, vládnoucí vysokým uměním a vybavenou moderními zbraněmi a technickými prostředky. Musíme se stále zdokonalovat a učit, zejména pak od našeho největšího spojence, armády sovětské. Naši povinností bude jít vždy s požadavky doby a s pokrokem vojenského vývoje. Úkolem je dosáhnout toho, aby se armáda stala pevnou a spolehlivou zá-

titou svobody, nezávislosti a lidově demokratického řádu." [Armádní rozkaz prezidenta republiky Klementa Gottwalda z 16. června 1948. KSČ o ozbrojených silách, Naše vojsko, Praha 1976, str. 241].

Ve vládním prohlášení ze 17. června 1948 byly za hlavní postuláty budování armády a obrany socialistické vlasti zdůrazněny: spolenectví se Sovětským svazem a lidově demokratickými zeměmi, politická výchova armády v socialistickém duchu, budování nového velitelského sboru a udržení kroku s vývojem soudobého vojenství. Oba dokumenty označují etapu orientace na budování socialistické armády za rozhodující období výstavby čs. armády.

Klíčovou otázkou, na jejímž plnění záviselo tempo i celkový úspěch této orientace, bylo budování nového velitelského sboru. Nedílnou a nutnou součástí širšího pojatého zámyslu směřujícího k vybudování nové socialistické armády byla očista velitelského sboru od všech protilidových a protisocialisticky naladěných důstojníků a generálů, jakož i těch, kteří byli zkompromitováni z doby války a unikli předúnorové očistě. Očista proběhla v několika etapách a bylo při ní využito převážně forem, které umožňovaly tehdy platné služební předpisy. Např. od února 1948 do konce roku 1949 bylo z čs. armády propuštěno 2965 důstojníků, což představovalo asi 27,5 % celkového počtu k 1. 1. 1949. V roce 1950 bylo propuštěno dalších 10,4 % důstojníků z počtu k 1. 1. 1950.

Po nejnutnějších kádrových opatřeních bylo přistoupeno k řešení změn třídního charakteru velitelského sboru doplněním o příslušníky dělnické třídy a pracujícího rolnictva. Byl to úkol nadmíru náležitý vzhledem k tomu, že i po ukončené poúnorové očistě bylo stále ještě 65 % důstojníků buržoazního původu.

Usnesením předsednictva ÚV KSČ o zřízení škol důstojnického dorostu na podzim roku 1948, do kterých územní orgány strany pečlivě vybraly 2000 posluchačů z řad dělnické a rolnické mládeže, byl učiněn rozhodující krok v doplňování velitelského sboru. Po intenzivním studiu zakončeném maturitou byly vytvořeny předpoklady pro jejich studium na Vojenské akademii. Jaké cíle a úkoly měly tyto školy, a co od nich vedení strany a státu očekávalo, nejlépe vyjadřují slova dopisu K. Gottwalda prvním absolventům ŠDD: „Velitelský sbor za lidové demokracie je ve zcela jiném postavení. Je v čestném a vysokém postavení zmocněnců lidu, pověřeným pečovat o zajištění jeho svobody,

nezávislosti a pokojného budovatelského úsilí. Je složkou a součástí vládnoucího lidu v čele s dělnickou třídou. Je povolán sloužit jen a jen lidu a národu. Lidově demokratický řád přisuzuje velitelskému sboru nejvyšší odpovědnou úlohu při zajištění bezpečnosti vlasti a při výstavbě armády.

Na základě přísných třídních hledisek probíhal i výběr do dalších škol, které postupně vznikaly vedle škol důstojnického dorostu.

Péče o výchovu nového důstojnického sboru nezůstala omezena jen na toto opatření. Organizování zkrácených běhů v jednotlivých učilištích byl doplňován velitelský sbor zvláště pro potřebu nižších funkcí a zavedením jednorozhodných aplikačních kursů pro velitele oddílů a vojskových těles byla řešena výchova středních a vyšších vojenských kádrů. Rozšířením počtu posluchačů Vysoké školy válečné (později Vojenské akademie K. Gottwalda) a zvýšením počtu důstojníků odesílaných do vojenských akademií Sovětské armády byla zabezpečena výchova kádrů pro štáby vyšších jednotek a svazků i pro velitele jednotlivých druhů vojsk a MNO.

Těmito rozsáhlými změnami se podařilo vyřešit pro nejbližší léta některé hlavní problémy velitelského sboru.

Z hlediska dalšího vývoje bylo nutné zároveň řešit, jak bude v podmínkách armády uplatňován jeden ze základních principů výstavby socialistické armády — princip vedoucí úlohy strany. Proto se významným momentem v procesu výstavby čs. armády stalo usnesení organizačního sekretariátu ÚV KSČ z 25. září 1948, kterým bylo rozhodnuto o výstavbě útvarových organizací KSČ v čs. armádě. Vydáním „Směrnice útvarových organizací KSČ v branné moci“, a „Organizačního řádu útvarové organizace“ byla upravena většína dosud sporných problémů a útvarové organizace KSČ v armádě byly těmito směrnici postaveny na úroveň základních organizací strany. Tímto byl učiněn rozhodný krok k nástupu komunistů v armádě do boje za prosazení vojenské politiky strany.

Spolu s kádrovým a politickým opatřením přistoupena strana od podzimu roku 1948 k řešení materiálních otázek armády a zajištění obranyschopnosti země. Do popředí vystoupily problémy výzbroje a výstroje armády, materiální péče o vojáka, zabezpečení velitelského sboru, ubytování armády aj. Situace na tomto úseku byla velmi složitá, neboť v předúnorovém období nebylo možné vzhledem k omezeným

možnostem poválečné obnovy pokročit podstatněji v řešení materiálního zabezpečení armády a obranyschopnosti země. Uvolnění prostředky umožňovaly řešit v podstatě jen běžnou údržbu a doplňování. Při řešení tohoto problému měla významnou úlohu pomoc Sovětského svazu.

Nejvýznamnější událostí čs. společnosti na přelomu padesátých let se stal nesporně IX. sjezd KSČ, který uzavíral některé procesy poúnorového vývoje země a zároveň uvolňoval a formuloval cestu Československa k výstavbě socialismu.

Sjezd potvrdil, že nastoupená cesta výstavby socialistické armády je správná a hlavní úkol pro armádu konkretizoval v požadavku: „... vybudovat armádu podle vzoru Sovětské armády, jako spolehlivý mocenský nástroj dělnické třídy a pracujícího lidu, jako armádu pravidelnou a přísně ukázněnou ... dosáhnout vyšší bojové schopnosti než kterákoliv kapitalistická armáda, učinit z armády důstojnou spojenu Sovětské armády a armád lidově demokratických zemí.“ (Protokol IX. sjezdu KSČ, Praha 199, str. 401.)

Sjezd zdůraznil nutnost budovat armádu podle vzoru Sovětské armády, což znamenalo důsledně uplatňovat v procesu výstavby čs. armády leninské principy výstavby ozbrojených sil socialistického státu, budovat armádu jako soudobou, moderní, schopnou vést boj na soudobé úrovni vojenské techniky. Pro armádu — stejně jako pro celou společnost vůbec — platil požadavek IX. sjezdu — upevňovat vedoucí úlohu strany, který byl pro armádu precizován do konkrétních úkolů.

Kvalitativní stránka dalšího procesu výstavby armády po IX. sjezdu KSČ byla stále více spojena s přebíráním a uplatňováním sovětských zkušeností, v nichž byla spatřována záruka jejího třídního charakteru, politického posílání i vysoké úrovně bojové schopnosti.

Konkrétní cesty výstavby čs. armády byly na přelomu čtyřicátých až padesátých let ovlivněny vyostřením mezinárodních vztahů, jakož i novým zesíleným odporem třídního nepřítele uvnitř země. Tyto faktory se odrazily v urychleném tempu výstavby čs. ozbrojených sil. ÚV KSČ na zasedání v únoru 1950 v souvislosti se směrnicemi o podstatném zvýšení úkolů prvního pětiletého plánu, přijal rozhodné opatření ve směru urychleného posílení bojové schopnosti čs. armády. Šlo o podstatné zesílení stranické práce v armádě a upevnění vedoucí úlohy strany ve všech jejích složkách, a opatření směrem k urychlené výstavbě velitelského sboru, urychlené zavedení sovětské vojenské vědy do života

armády jak v oblasti organizace, tak ve výchově a výcviku.

Na jaře 1950 bylo jmenováno nové vedení čs. armády, během roku byla dokončena strukturální přestavba armádní stranické organizace a současně vytvořen systém stranickopolitických orgánů a zavedena funkce zástupců velitelů pro věci politické (ZVP). 1. říjnem 1950 byly zavedeny nové řady, které podstatně změnily chod služby a vnitřní režim vojsk, přinesly podstatné zlepšení materiálně technického a kulturního zabezpečení vojáků základní služby.

Důležitou součástí výstavby ČSLA se stala opatření ke zvýšení pohyblivosti, palné síly a bojové pohotovosti vojsk, zejména útvarů předurčených k ochraně západní hranice.

Jedním z nejdůležitějších úkolů urychlené výstavby čs. armády bylo její vybavení soudobou vojenskou technikou. S tím byl spojen i problém unifikace výzbroje se Sovětskou armádou a armádami ostatních socialistických zemí. Významnou úlohu měla opět pomoc Sovětského svazu a jeho armády. Sovětský svaz poskytl čs. armádě nejvšestrannější pomoc — od dodávek hotových zbraní přes dodávky výrobních licencí a technické dokumentace k výrobě náročných materiálů a zbraní, jako byly např. proudové stíhací letouny, samohybná děla, protiletadlové kanóny, až po surovinové dodávky ušlechtilých materiálů. Neocenitelná byla i pomoc sovětských expertů při zavádění nové zbrojní výroby. Na základě této rozsáhlé pomoci byl čs. zbrojní průmysl v krátké době schopen dodat potřebný materiál nejen čs. armádě, ale dodávat moderní výzbroj i ostatním lidově demokratickým armádám.

Sovětská pomoc se nevyčerpávala pouze pomocí technickou. Významnou roli při upevňování bojové schopnosti ČSLA měli sovětské poradci u vojsk. Za situace, kdy na odpovědné funkce přišly sice politicky pevné, ale odborně méně zkušené kádry, pomohla přítomnost sovětských poradců částečně překonat nepříznivé důsledky tohoto stavu.

Výrazných výsledků bylo v tomto období dosaženo v kádrových změnách velitelského sboru. Stalo se tak další etapou očisty armády a jednak nábojem a vyškolením nových příslušníků velitelského sboru z řad dělnické třídy a pracujícího rolnictva. Hluboké kádrové změny se kromě toho projeví i v podstatném zlepšení třídního a politického složení velitelského sboru. Podle sociálního původu pocházelo 53,8 % z dělnických rodin, 8,3 % z rodin zřízců a úředníků, 13,9 %

z rodin malorolníků a 7,7 % z rodin inteligence. Věkový průměr důstojníků se snížil z 38 let na 31 let. Pokrok byl i v národnostním složení, 20 % důstojnického sboru tvořili důstojníci slovenské národnosti oproti 3,4 % předmnichovské armády.

Jistý dočasný pokles zaznamenalo všeobecné a odborné vzdělání velitelského sboru, na jehož odstranění se soustředilo velení armády neobyčejným rozvojem systému čs. vojenského školství a tak byl zajištěn podstatný vzestup vzdělanosti velitelského sboru v následujícím období.

Úsilí o výstavbu socialistické armády od února 1948 do první poloviny padesátých let je neodmyslitelné od obrovské, číslorodé práce stranických a mládežnických organizací, od činnosti stranickopolitického aparátu v armádě. V náročné a namáhavé práci překonaly stranické a mládežnické organizace své dětské nemoci z let 1948—49 a získaly rozsáhlé zkušenosti v řízení komunistů i bezpartijních. Nebylo úseku života armády, kde by komunisté a svazáci nestáli v prvních řadách uvědomělých vojáků, kteří svým přístupem prokazovali své pochopení pro potřeby strany a armády.

Výstavba čs. armády od února 1948 do poloviny padesátých let, když nebylo obdobím bezkonfliktním a ve všem jednoznačně úspěšným, je obdobím, které patřilo a bude patřit k nejvýznamnějším v celém procesu vývoje čs. armády. V jeho průběhu byly položeny organizační, materiální, kádrové i politické základy ke změně charakteru čs. armády. Na konci tohoto období stála ČSLA již kvalitativně jiná, než byla armáda předúnorového Československa. Byla to armáda plně boj schopná, vybavená soudobou technikou, s velkou údernou silou, schopnou za úzké spolupráce se Sovětskou armádou a ostatními lidové demokratickými armádami spolehlivě ochránit západní hranici socialistického tábora. Do koalice Varšavské smlouvy v roce 1955 vstupovala již jako armáda socialistického typu.

Vytvořením obranného svazku evropských socialistických zemí Varšavské smlouvy v květnu 1955 byl na vyšším stupni potvrzen fakt potřeby internacionální obrany socialismu, formulovaný již V. I. Leninem, zvýrazněný mezinárodním významem VRSR a po druhé světové válce vzájemnými oboustrannými dohodami mezi státy světové socialistické soustavy.

Varšavská smlouva položila základ společnému a koordinovanému postupu členských zemí při řešení všech základních mezinárodně politických a vojenskopolitických otázek, vytvořila vhodné podmínky

pro vypracování jednotné strategie společné obrany, pro jednotné řešení organizační výstavby ozbrojených sil, pro organizaci spolupráce, výzkumu a výroby i výstroje na nejvyšší technické úrovni.

Vstup Československa do Varšavské smlouvy přinesl posílení bezpečnosti naší země a současně i zvýšení významu a úlohy ČSLA v rámci tohoto obranného svazku. Skutečnost, že ČSLA se stala armádou prvního obranného sledu vojsk Varšavské smlouvy, výrazně ovlivnila její další vývoj.

Členství Československa ve Varšavské smlouvě umožnilo čs. armádě, aby byla stále na úrovni s narůstajícími požadavky rozvoje vojenství v souvislosti s nastupující vědeckotechnickou revolucí ve vojenství. Omezené síly pouze jedné země takové možnosti nevytvářejí. Zejména bylo třeba řešit celý komplex otázek vyplývajících z nového způsobu vedení boje v podmínkách existence raketových jaderných zbraní. Do popředí vystoupila zvláště problematika přípravy lidského faktoru na podmínky raketové jaderné války a rozsáhlý komplex opatření si vyžádala příprava ekonomiky a teritoria. V důsledku toho vzrostly nároky na trvalou boj schopnost čs. armády a tedy i nároky na ty druhy vojsk, které zajišťují její nepřetržitost. Všechny tyto vojensko-odborné problémy bylo možné řešit pouze v rámci a za výrazné pomoci armád Varšavské smlouvy, především pak za pomoci Sovětské armády.

Směr dalšího vývoje ČSLA ovlivnily výsledky porady představitelů komunistických a dělnických stran socialistických zemí v květnu 1958, kde bylo rozhodnuto, že evropské socialistické země budou své ozbrojené síly vyzbrojovat především klasickou vojenskou technikou jak vlastní výroby, tak i vzájemnými dodávkami. Sovětský svaz převzal naopak úkol zabezpečit požadavky obrany socialistických zemí v raketové a letecké technice. Tak v tomto období dochází k výrazné kooperaci výzbroje socialistických armád, specializaci výzbroje vojenské techniky a k jejímu vzájemnému dodávání. Proces prohlubování soudobosti čs. armády se projevil také ve změnách organizační výstavby, v rostoucích nárocích na odborné technickou kvalifikaci, kázeň, celkovou organizovanost a kvalitu výcviku a výchovy vojsk. Všechna tato opatření zvýšila materiální technické vybavení čs. armády a podstatně pozvedla její boj schopnost na kvalitativně vyšší úroveň.

Proces vývoje ČSLA se přirozeně neobešel bez řešení politických aspektů, bez jejího dalšího upevňování a prohlubování socialistického charakteru. KSČ se znovu daleko hlouběji začala zabývat situací v čs.

armádě a na základě hlubokého rozboru byly vedle nesporných úspěchů odhaleny nedostatky, které oslabovaly její bojeschopnost. K jejich řešení bylo přikročeno v létě 1956 pod vlivem výsledků závěrů XX. sjezdu KSSS. Východiskem z této situace bylo prohloubení socialistického charakteru armády, rozvinutí leninských principů její výstavby. Současně bylo zdůrazněno, že upevnění socialistického charakteru armády nelze chápat odděleně od konkrétních třídně politických poměrů v zemi a od aktivní stranickopolitické práce.

Celoarmádní aktiv komunistů v červnu 1957 vytyčil jako hlavní úkol v armádě v dané etapě rozvoje naší společnosti upevnění jejího politického a třídního profilu.

Vážným недостатkem bylo i odtržení stranické práce v armádě od úkolů socialistické výstavby a života našeho lidu. Usnesením ÚV KSČ ze dne 7. srpna 1957 byly přijaty „Zásady pro další upevňování vztahů ozbrojených sil se stranickými orgány a organizacemi a pracujícími“, které výrazně ovlivnily proces upevňování vztahů mezi armádou a lidem, prohloubily vzájemnou informovanost a staly se základním východiskem pro rozvoj styku s pracujícími na širokém základě.

Úsilí za nápravu nedostatků, za plné rozvinutí leninských principů výstavby čs. armády bylo provázáno širokým rozmachem iniciativy a aktivity v armádě v souvislosti s celonárodní diskusí před XI. sjezdem KSČ.

Na XI. a XII. sjezdu KSČ byly otázky upevňování socialistického charakteru dále rozpracovány a nacházel výraz v řadě významných usnesení předsednictva ÚV KSČ jako kupř. usnesení o upevňování kázně, usnesení o kádrové práci, usnesení o politickém aparátu, usnesení o vojenském školství, usnesení o práci s mladými důstojníky apod. XII. sjezd KSČ v roce 1962 soustředil pozornost ČSLA na další upevnění principů proletářského internacionalismu, na další rozvíjení svazku a úzkou spolupráci se Sovětským svazem a dalšími socialistickými zeměmi a jejich armádami.

Závažným momentem ve vývoji čs. armády se stal XIII. sjezd KSČ v r. 1966, na němž bylo přijato usnesení o institucionálním uspořádání jednotného branného systému Československa. Byl to v poválečných dějinách ČSLA jediný a první pokus o komplexní pojetí obranného systému v souladu s národními a internacionálními úkoly čs. ozbrojených sil. Sjezd dále konstatoval, že spolehlivá obrana socialistické vlasti je cetoarmádní úkol nejvyšší důležitosti. Důsledná obrana socialismu z hlediska závěrů XIII. sjezdu vyžadovala nadále

při výstavbě ČSLA i ostatních mocenských složek státního aparátu plně uplatňovat vedoucí úlohu KSČ i další leninské principy výstavby armády socialistického typu.

Vývoj ČSLA v následujících letech byl intenzivně poznamenán vývojem naší společnosti. V závěru šedesátých let došlo v Československu k nástupu pravicových a revizionistických sil, které zneužily oprávněného a nutného procesu k nápravě chyb, zahájeného lednovým plenárním zasedáním ÚV KSČ v roce 1968, k útoku na Komunistickou stranu Československa a celý systém státní moci. Rozvrtný proces, rozpoutaný pravicovými silami, zachvátil všechny oblasti veřejného a politického života, vážně oslabil armádní organismus a ostatní mocenské složky státního aparátu. Namísto rozhodného opatření k posílení stranického vlivu v armádě dochází k pravému opaku.

„Bojeschopnost i morální a politický stav Čs. lidové armády citelně poklesly, takže oprávněně vznikala otázka, zda je naše armáda bez jasných pokynů vedení strany a státu způsobilá zajišťovat ochranu našich západních hranic, jež jsou současně hranicí i celé světové socialistické soustavy.“ (Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ — str. 26).

Postupně se vytvářela nebezpečná situace, socialismus v Československu byl vážně ohrožen a v letních měsících roku 1968 došlo k kontrarevolučnímu vývoji takového stupně, že naše země se dostala na pokraj občanské války.

„Objektivní posouzení a objasnění příčin a souvislostí hluboké krize, v níž se ocitla KSČ a celá naše společnost v r. 1968 nezvratně dokazují, že vnitřní síly, paralyzované politikou pravicových představitelů vedení strany, nebyly s to zmobilizovat a zastavit frontální nástup kontrarevoluce. Za takovéto situace, ukázala se jako nezbytná pomoc bratrských socialistických zemí. Vstup spojeneckých vojsk do Československa 21. srpna 1968... byl tedy potřebným a jedině správným řešením.“ Byl aktem opravdové internacionální pomoci v zájmu zachování socialismu v Československu, v zájmu obrany a bezpečnosti celého socialistického společenství. „Obrana a zachování socialismu u nás se tudíž netýkaly pouze bezprostředně zájmů KSČ a našeho pracujícího lidu, ale nutně se staly společnou záležitostí socialistických států, bratrských stran těchto zemí i celého komunistického hnutí.“ (Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ, str. 31.)

Základní přelom v dalším vývoji naší společnosti a tím i čs. armády přineslo

dubnové zasedání ÚV KSČ v roce 1969, které zvolilo nové vedení strany a otevřelo tak prostor pro konsolidační proces ve straně i společnosti. Velení armády krátce po dubnovém plénu přijalo celou řadu energetických opatření, která směřovala k obnově leninských principů výstavby armády, k upevnění kázně a organizovanosti života vojsk. Pod vlivem rozhodného uplatňování závěrů dubnového pléna a realizační směrnice květnového pléna z r. 1969 bylo v poměrně krátké době dosaženo pozitivních výsledků v konsolidaci čs. armády, která již v srpnu 1969 prokázala svoji schopnost plnit své třídní poslání.

V období XIV. sjezdu KSČ představovala čs. armáda pevný mocenský nástroj v rukách dělnické třídy a též pevnou součást obranného systému Varšavské smlouvy.

XIV. sjezd KSČ, který se sešel v květnu 1971 mohl konstatovat: „Po skutečně očistě a jiných opatřeních je dnes naše armáda morálně i politicky na takovém stupni připravenosti, že spolu se spojeneckými armádami může v případě nebezpečí splnit úkoly, které od ní náš lid očekává. (Protokol XIV. sjezdu KSČ, Svoboda 1971, tr. 56). Pro čs. armádu z jednání a závěrů XIV. sjezdu vyplynuly nemalé úkoly, jejichž podstatou se stalo další prohlubování třídního a internacionálního charakteru ČSLA a její další budování jako moderní soudobě socialistické armády.

Celé období mezi XIV. a XV. sjezdem bylo naplněno velkým úsilím a obětavou prací, všestranným rozmachem iniciativy a aktivity za splnění úkolů, které byly před čs. armádou postaveny. Důsledným prosazováním leninských principů výstavby armády, příkladným plněním úkolů, obětavou a náročnou prací velitelů, politických pracovníků, vojáků základní služby, soustavnou pozorností vedení strany a státu se

ČSLA rozvíjela jako armáda moderní, s vysokými politickými, morálními i odbornými kvalitami. Ocenění za tuto práci se dostalo všem příslušníkům armády z tribuny XV. sjezdu KSČ. „Máme, soudružky a soudruzi, spolehlivou armádu. Je připravena kdykoliv splnit své vlastenecké a internacionální povinnosti. Služba v naší armádě je čestnou povinností. Je školou v níž se mladí fyzicky a charakterově zakalují a politicky vyzrávají, učí se odvaze, disciplinovanosti, organizovanosti, kolektivismu a získávají zkušenosti a znalosti potřebné pro celý život.“ (Protokol XV. sjezdu KSČ, Svoboda 1976, str. 70). Vysoké ocenění ČSLA se stalo zároveň závazkem k důslednému uskutečňování úkolů, které XV. sjezd před armádou postavil. Linie XV. sjezdu KSČ při vytyčování úkolů pro ČSLA v plném rozsahu potvrdila závěry XIV. sjezdu, který základ bojové síly čs. armády spatřuje v důsledném naplňování leninských principů v její výstavbě a činnosti. Splnit své úkoly dané XV. sjezdem vyžaduje především trvalé prohlubování vedoucí úlohy strany ve všech oblastech vojenského života, cílevědomé formování marxisticko-leninského světového názoru u všech příslušníků armády, prohlubování jejich vlastenecké a internacionální výchovy, zvyšování morálně politického stavu, kázně a organizovanosti upevňování bojových vlastností a vojenského mistrovství všech příslušníků armády. Jen tak zabezpečí v internacionální jednotě s ostatními armádami bratrských socialistických zemí mírovou práci našeho lidu. Dosavadní pozitivní vývoj v ČSLA po XV. sjezdu, konkrétní dosažované výsledky v upevňování bojové pohotovosti, ve výchově příslušníků armády jako uvědomělých obránců a budovatelů socialistické vlasti jsou zárukou, že ČSLA úkoly uložené XV. sjezdem bezesbýtku splní.

Únorové vítězství pracujícího lidu vedeného KSČ před třiceti lety přineslo nové možnosti pro výstavbu čs. armády jako armády socialistické. „Únorové vítězství dělnické třídy otevřelo cestu k všestrannému a plnému prosazení leninského učení o obraně socialistické vlasti jako teoretického základu vojenské politiky strany a výstavby naší armády, směřující k přeměně ČSLA v armádu socialistického typu — armádu, která je spolehlivým nástrojem dělnické třídy a pracujícího lidu.“ (Z vystoupení arm. gen. ing. M. Džúra na celoarmádní ideologické konferenci k 30. výročí karpatsko-dukelské operace). Z tohoto zorného úhlu je Únor 1948 kvalitativním předělem ve výstavbě Československé lidové armády.

Na konci uplynulého třicetiletí je tato armáda, výrazně socialistického typu, soudobá, vysoce bojeschopná, pevný mocenský nástroj dělnické třídy a pracujícího lidu, spolehlivý ochránce jeho revolučních vymožeností a pevný článek nerozborného svazku armád Varšavské smlouvy a celého socialistického společenství.